
ad

o

u

р

jakuba katalpa

host

cepк

1

2

3

4

5

6

doupě

jakuba katalpa

Brno 2017

d

o

u

p

jakuba katalpa

ceřv

Kniha vznikla s laskavým přispěním
Ministerstva kultury ČR, Pražského literárního domu
autorů německého jazyka, Visegrádského fondu
pro literáty a Českého literárního fondu.

© Jakuba Katalpa, 2017

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2017 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-260-2 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7577-261-9 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7577-262-6 (Formát MobiPocket)

Procházka

Opoledne se jde Květa po těžké práci projít.

Je příjemný podzimní den. Slunce svítí, ale nepálí tak jako v létě. Nad hlavou Květě stoupá letadlo, nechává za sebou dlouhou bílou čáru.

Je září, měsíc, ve kterém pomalu umírá teplo a rodí se chlad.

Na procházku se Květa oblékla stejně pečlivě, jako kdyby šla do divadla. Kostým s vypasovaným kabátkem (sukně končí pár centimetrů pod kolena), punčochy tělové barvy, čisté střevíce na nízkém podpatku.

Nalíčila se před velkým zrcadlem v hale. Nikdy se nelíčila jinde, přestože v hale bylo šero a Jiří se jí kvůli tomu smál; vlastně ne, opraví se v duchu, zpočátku to bylo jinak, tehdy ještě chromovaný lustr, který v hale visel, uživil všech dvacet žárovek a ona viděla každý pór na své kůži. Žárovky začaly umírat postupně a Jiří je nejprve měnil, balancoval na vysokých štaflích, mezi prsty svíral křehkou skleněnou baňku, ale potom na to začal být příliš starý, jeho tělo ztratilo pružnost a každé stoupnutí na štafle bylo jako přímá výzva smrti. Hala se proto postupně ponořila do tmy, zůstala v ní svítit jediná žárovka, bílá zářivka, kterou na jedno z ramen lustru neochotně našroubovala Ukrajinka bydlící v podkroví.

Šero v hale Květě nevadí, uměla by se nalíčit i potmě. Svou tvář dobře zná. Má zmapovaný každý kousek vlastního těla, všechny žilky tepající pod kůží. Den co den se myje, do sucha drhne ručníkem a natírá krémem a občas si před televizí masíruje lýtka nebo provádí gymnastiku prstů.

Je pyšná na to, že nevypadá na svůj věk.

Pýchu cítí i teď, když si svižně vykračuje Hanspaulkou, na konec Fetrovské ulice, kde zabočí doprava a mírným stoupáním

se vydá ulicí Na Viničních horách k restauraci U Hadovky, v níž si někdy dává tonik. Dnes na něj nemá chuť (přestože v krku ji trochu škrábe od toho, jak tahala balíky zaprášených novin, a hodilo by se něčím to spláchnout).

Chce být co nejdéle na slunci. Mine proto restauraci a pokračuje kolem upravených zahrad a stromů, které zatím neznamenalaly nadcházející podzim a koruny mají zelené.

Prochází se, dokud neucítí ve svalech únavu. Nechce se jí domů, ví však, že kdyby procházku protáhla, druhý den by se jí špatně vstávalo. Nejkratší cestou proto zamíří k vile. Ode_mkne si zahradní branku a hlavní vchod. V hale se na chvíli zastaví a naslouchá, jestli neuslyší Ukrajinku o dvě patra výš. Předem dveřmi svého bytu se přezuje do pantoflí. Pak vejde dovnitř a zamkne za sebou. V kuchyni si uvaří šálek čaje, posadí se s ním do křesla v obývacím pokoji a natáhne nohy před sebe. Zhluboka vydechne, je malátná a ospalá, ale miluje tenhle pocit únavy po náročném dni, odpočinek chutná sladce, je to jako zkoušet plavat v medu nebo v sirupu, dělat líná tempa a všude kolem sebe cítit lepkavou tíhu, té slasti se nic nevyrovná.

Vypije čaj. Zamyslí se nad tím, zda by se neměla jít podívat do sklepa, pokochat se vším, co dnes udělala. Nakonec tu myšlenku zavrhne. Raději si dá další šálek čaje a nakrmí kocoura.

A na závěr dne, jako odměnu, si dopřeje cigaretu, vykouří ji v koupelně (kouř při tom fouká do světlíku) a na sobě má jen podprsenku a punčochy, které ze sebe později opatrně stáhne a odloží do koše se špinavým prádlem.

Polévka

Hoang Thi Anhová připraví k večeři hueskou nudlovou polévku se směsí vepřového a kuřecího masa.

Fotoaparát I

Z výrobní linky firmy Kodak v Rochesteru sjede soustava čoček, objektiv fotoaparátu Kodak Advantix F600, který si později koupí Hideki Ikeda.

Bolest

Akiko Ikedaovou bolí oba chybějící prsy, a tak spolkne dvě tabletky Advilu.

Hádka

Pošťák Bohumil Ptáček se hádá se svou ženou.

Vůně

Květa se probudí v dobré náladě, kolem deváté.

V noční košili přistoupí k oknu, den je jasný a zdá se, že bude stejně pěkně jako včera. Květa ucítí lehké vzrušení, neví, zda bude lepší věnovat se stavbě doupěte ve sklepe, nebo práci na zahradě. Nakonec se rozhodne pro obojí, přes den bude na zahradě a večer sestoupí do sklepa.

Vyzuje si pantofle a na okamžik si ještě lehne, postel nestačila vychladnout, Květa zhluboka natáhne nosem a vdechne vůni vlastního spánku, zpocených lůžkovin a aviváže. Se zavřenými očima tápe po nočním stolku (pouzdro s brýlemi, rozetčená kniha, sklenice s vodou), dokud nenajde lahvičku očních kapek. V poslední době mívá tak suché oči, že jí lékař předepsal umělé slzy. Vykape si postupně obě oči a podobně jako těch skutečných je i umělých slz nadbytek, najdou si cestu ve vráskách na spáncích a zvolna stékají k uším.

Květa leží, dokud vlhkost na její tváři neuschne.

Oblékne se před zrcadlem. Volné kalhoty a blůza s potiskem drobných květin. Řetízek, snubní a zasnubní prsten (před prací na zahradě si je sundá). Kapka parfému do důlku mezi klíčními kostmi a na zápěstí. Chanel číslo 5 (dostala ho od dcery, protože Marilyn Monroe a tak dále).

Na závěr se Květa učese, vlasy má husté a zdravé, nad čelem a kolem uší stočené do tuhých vln. Mohla by si dovolit jakýkoliv účes, i ve svém věku by mohla experimentovat. Zůstává ale věrná střihu, který objevila před mnoha lety, v době, kdy se narodila Eva.

Napadne ji, že se stejným účesem ji nejspíš i pohřbí, a hned tu myšlenku zažene, nechce myslet na smrt, rozhodně ne takhle

brzy po ránu, navíc když má před sebou řadu úkolů, které čekají na splnění.

V kuchyni je chladno. Kocour Hrášek dočista vylízal misku a stočil se na jedné z židlí. Na Květin příchod reaguje cuknutím ucha, oči však neotevře. Květa ho pohladí po hřbetě a on blaženě zapře, odněkud z hloubi spánku.

Květa si uvaří kávu a v troubě rozpeče dvě žemle, které namaže máslem a marmeládou. Jí pomalu a listuje při tom v jednom z magazínů, které nechala v hale válet její ukrajinská podnájemnice. Časopis má tuhé lesklé stránky a Květa se podivuje nad množstvím módního zboží, které nabízí. Přemýšlí, jestli si ho Ukrajinka (jmenuje se Lara) může ze svého platu lékařky pořídít. Protože pokud ano, pokud má na rozhazování, mohla by jí Květa zvednout nájem.

Potom časopis zaklapne a zbytek snídaně dojí vestoje, u kuchyňské linky.

Hlína na zahradě je měkká a teplá.

Květa klečí na polstrované podložce a pleje. Plevel hází do plastového kbelíku, který později odnese na konec zahrady a vysype na kompost.

Na zahradě kvetou jiřiny, plaménky a hortenzie. Růže jsou ošetřené postřikem proti mšicím a stále mají spoustu poupat. Květa pozorně provléká ruku mezi trny a ostrými zahradnickými nůžkami likviduje vlky, které na některých růžích vyrážejí.

Myslí při tom na Jiřího. Pokaždé, když bylo pěkně, pomohla mu na lavičku v zahradě, aby se nechal prohřát od sluníčka. Dohlédla na to, aby měl po ruce dost vody a kousek ovoce. A noviny, i když po druhé mrtvici už nedokázal přečíst ani titulky

hlavních zpráv. Ale vypadalo to tak normálně. Ona zahradničila a její muž odpočíval s čerstvým výtiskem novin.

Z úst mu takřka nepřetržitě vycházel pramínek slin. Květa čas od času vstala, vylovila kapesník a otřela mu rty.

Mohla by takhle žít věčně.

Malý kousek vlastní země (železný plot natřený zelenou barvou), sladce vonící tráva, ptáci peroucí se ve větvích jabloně.

Ona a Jiří.

On je na ní závislý jako nemluvně.

Ona cítí sladké trnutí plynoucí z vědomí, že její život má smysl.

Někdo ji potřebuje.

Ruce má pevné a rovná ramena; není pod tím břemenem ani trochu schýlená.

Ráda pečuje o svého muže.

Druhá mrtvice ho zabije, řekl lékař. (A přijde? zeptala se ho tenkrát a on pokrčil rameny, díval se někam za ni.)

Nezabila ho, ale udělala ho ještě bezmocnějším.

Špatně polykal, musela ho krmit tekutou stravou.

Nepoznával ji, a pokud ano, nedával to na sobě znát, tvář mu ztuhla v neměnném šklebu, s jedním okem přivřeným a věčně povoleným koutkem úst.

Ty můj miláčku, říkala Květa každé ráno, když musela převlékat polštář promočený slinami.

Eva jí radila, ať ho dá do ústavu. Eva byla se vším rychle hotová.

Květa rázně vstane a zajde si do zahradního domku pro nůžky na trávu.

Do ústavu!

Skloní se nad trávu, která je přerostlá a padá přes obrubník na zahradní cestičku.

Dokud budu mít zdravé ruce a nohy, dokážu se o tvého otce postarat, řekla Evě. Cítila v sobě obrovskou sílu a odhodlání.

Dokážu to, říkala si pokaždé, když Jiřímu měnila pleny a ošetřovala ho zásypem jako dítě.

Jako kdysi Evu.

Když Květa dojde na konec cestičky, narovná se.

Má vlhko v podpaží a mezi prsy.

Pot a Chanel 5.

Košťetem zametá ostříhanou trávu.

Z večerky naproti ji pozoruje stará Vietnamka.

Kocour, který celý den podřimoval na sluníčku, právě ulovil malého ptáčka.

A mandloň, stojící na konci ulice, jako první ucítí nadcházející podzim a lehce zašumí větvemi.

Pozdě odpoledne Květa pracuje ve sklepě.

Dobře si promyslela, jak by mělo doupě vypadat.

Sklep pod vilou je rozlehlý, rozdělený do několika částí. Je tu místnost plná kompotů a zavařenin, kumbál sloužící jako odkladiště nepotřebných věcí, kotelna. Kdysi tu bydlelo služebnictvo. Kuchařka a panská. Obě nosily naškrobenou zástěru a pohodlné, dobře vyšlápnuté boty. Okny, která jsou vysoko a zároveň na úrovni země, se dívaly do zahrady. Do služby je povolával elektrický zvonek, umístěný na chodbě.

Jednou z místností, které ve sklepě zůstaly, je prádelna. Stojí v ní stará pračka a mandl. Oboje funguje, a přestože Květu děsí zvuky, které přístroje při práci vydávají, nevidí důvod je

měnit. Pere každých čtrnáct dní a prádlo věší na drátěný sušák postavený u zdi.

Balíky novin Květa nosí z komory, malé místnůstky na samém konci sklepní chodby. Noviny jsou v ní vyskládané od podlahy ke stropu, každý ročník v samostatném balíčku, převázaném provázkem.

Noviny a časopisy skladovali už Jiřího rodiče, ve sklepě je skoro celé dvacáté století, konzervované v papíře a tiskařské černi; zapáchající revoluce a státní převraty křičí velkými písmeny, módní vlny, od korzetů po podprsenky, se přelévají na stránkách, které se Květě pomalu rozpadají v rukou. Žádné číslo denního tisku nepřišlo nazmar (Květa na ně nesměla ani oloupat brambory), všechno se archivovalo v podzemí.

Z komory do místnosti, ve které vzniká doupě, je to přesně dvacet kroků. Květa tu vzdálenost překonává s pootevřenými ústy a lehkou hlavou. Na nohou má pevné boty, které nosí na zahradu. Pečlivě je očistila od hlíny.

Doupě je středně velká místnost naproti schodišti. Má malé okno s dřevěným parapetem, z něhož se loupe barva. Podlaha je betonová. Stěny jsou vymalované na bílo, u stropu visí lustr s kovovým stínítkem. Dveře jsou bytelné a přesně doléhají k zárubni.

Ve třicátých letech a ještě za války pokoj obývala služka. Květa ji zná z vyprávění. Stínová postava, kterou navzdory všem předpokladům potkalo nečekané štěstí: pár let po válce se provdala za správného muže a stala se paní tajemníkovou. Složila řidičské zkoušky a jednoho dne přijela před vilu svých bývalých zaměstnavatelů, ze zadního sedadla lesklého černého auta vytáhla škatuli s dorty a vnutila se do domu, do malé části, která Jiřího rodičům zůstala po jeho vyvlastnění. Usadila se v kuchyni a začala zeširoka vykládat o svém novém životě. Při tom polykala rakvičky se šlehačkou a čokoládové trubičky.

Nesundala si ani rukavice, vzpomínala se znechucením Jiřího maminka. A dorty snědla všechny.

Balíky s novinami Květa pokládá ke stěnám místnosti. Jako by stavěla cihlovou zeď. Nejprve ji má do výšky prsou, pak ramen a nakonec očí. Oddaluje chvíli, kdy si bude muset přinést štafle a začít noviny skládat těsně pod strop. Zatím obložila dvě stěny. Každý den udělá malý kousek. Postupuje po krůčcích, tak jako vždycky, a ví, že nakonec dosáhne svého.

Okno je pro ni oříškem. Vede do zahrady, k záhonu s mrkví, cibulí a pórkem. Chrání ho hustá mříž, pevně zasazená ve zdech domu. Přesto představuje riziko, slabinu v opevnění.

Během rozhodování, zda okno zakrýt, nebo nechat být, Květa vypije několik šálků čaje. Vzpomene si na Jiřího. Často mluvil o své práci. Říkal, že denní světlo a to, kam dopadá, je pro strukturu budovy stejně důležité jako nosné zdi.

Květa se jde podívat, kam ve sklepní místnosti dopadá světlo. Několik neduživých paprsků podzimního slunce se rozbíhá po šedé podlaze.

Na Květu to neudělá žádný dojem.

Rozhodne se okno zakrýt.

Večer s tužkou a papírem v ruce počítá, co všechno bude potřebovat.

Hřebíky.

Vruty a hmoždinky.

Vrtačku.

Petlici na dveře.

Strojní olej, aby mohla promazat zámek a klíč se v něm lehce otáčel.

A potom vnitřní vybavení.

Přímotop.

Matraci.

Plastové nádoby.

Květa vstane a projde se po pokoji. Z toho, jak tahala balíky s novinami, ji bolí ramena. Je unavená a současně plná energie, poprvé od Jiřího pohřbu si připadá užitečná.

Nádoby na fekálie, napadá ji. Kbelík s víkem a bažanta. Nebo zavařovačku.

Praktické záležitosti ji trochu znepokojují. Jak často bude potřeba nádoby vynášet? A kolik váží takový kbelík plný...

Unese ho?

Nadechne se a zprudka vydechne. Nechce si teď lámat hlavu věcmi, které může vyřešit později.

Cigaretu?

Možná.

Nejdřív zavolá kocoura.

Květa stojí na schodišti. Přes ramena si přehodila svetr, protože venku už je zima. Volá Hráška. Tmavě mourovatý kocour se vynoří z tavníku u branky, s pyšně vztyčeným ocasem jde po zahradní cestičce jako předvoj Ukrajinky Lary, která se odněkud vrací domů. Za ruku vede svou dceru a Květa si pomyslí, že je příliš pozdě na to, aby tak malé dítě bylo venku. Ustoupí, aby kolem ní žena mohla projít, a pak co nejtíšeji nasaje vzduch.

Lara voní.

Květě se její vůně líbí, ale nechce se ptát, jaký parfém Ukrajinka používá. Místo toho k sobě tiskne kocoura, usmívá se a myslí na doupě, které staví v podzemí vily, tak aby to Lara nevěděla, aby neměla ani tušení, že prostor pod jejíma nohama ožije, že bývalý služčín pokojík bude znovu obydlí.

Nákup

Hobbymarket Květe připomíná moře. Chvilí nedává pozor, a je v něm ztracená. Z reproduktorů se ozývá hudba, lesklé vozíky naplněné zbožím sebevědomě křížují pravoúhlé uličky.

Květa zůstane stát u vchodu, zamračeně se rozhlíží a pak se odhodlaně vydá vpřed. Je čtvrtě dno dopoledne a ona předpokládala, že obchod bude prázdný. Už na parkovišti pochopila, že se plete, většina míst byla zabraná.

Vozík, který Květa tlačí před sebou, má špatné kolečko, neustále zatáčí doprava. Rozčiluje ji to. Nakonec se v oddělení s koupelnovými doplňky skloní a pozorně kolečka prozkoumá. Zjistí, že jedno je omotané špinavým kusem látky. Znechuceně ji vezme do dvou prstů a táhne, dokud ji neodmotá. Odpadkový koš hledá marně, a tak látku pověsí na okraj vany. Doufá, že ji při tom nikdo neviděl. S vozíkem, který díky jejímu zákroku jede tak, jak má, májí nablýskaná zrcadla, chromované armatury a osušky srovnané do komínků.

Trpělivě vyhlíží oddělení s hřebíčky, šrouby a elektrickým nářadím.

Kdykoliv v minulosti potřebovala něco v železářství, chodila do malého krámků v Dejvicích. S ochotným majitelem konzultovala průměr hmoždinek i délku řetízku ke špuntu od vany. Také při budování koupelny jí jako první přišlo na mysl dejvické železářství. Vzápětí si uvědomila, že to není dobrý nápad, že by bylo lepší udělat nákup anonymně.

V hobbymarketu na okraji Prahy si jí nikdo nevšímá. Mohla by tu zůstat do večera, ohmatávat zboží vystavené v policích, a nikomu by to nepřipadalo podivné. Kromě ní. Zvláštní osamocenosť, kterou generuje dav, Květu sklíčuje.

Projde kolem kuchyní a sekaček na trávu. Potom stráví milou půlhodinku v oddělení zahrady. Množství rostlin, které obchod nabízí, ji ohromuje. Když narazí na sáčky s cibulkami jarních květin, zasní se. Co všechno by mohla ještě zasázat na zahradu! Rozšířit záhony nebo založit nové.

Donutí se sáček s cibulkami odložit. Přijela sem pro jiné věci. Opět překypuje zodpovědností. Cílevědomě se chopí vozíku a konečně dorazí do oddělení se šrouby a hřebíčky.

Nakupuje podle seznamu. K výběru vrtačky musí přizvat zaměstnance marketu. Je oblečený do zářivě červeného trička a vysvětluje jí rozdíl mezi elektrickou a akumulátorovou vrtačkou. K vrtačce, kterou si Květa vybere, jí přidá ještě sadu vrtáků.

Po dvou vyčerpávajících hodinách si Květa odváží nákup k autu. Je spokojená, pořídila všechno, co potřebuje, včetně dvou dřevěných desek, kterými v doupěti zakryje okno.

Ráda by si ještě před odjezdem dala cigaretu, ale nechce kouřit na parkovišti. Posadí se za volant a pečlivě si zapne pás. Zelený volkswagen zdědila po Jiřím a nikdy se s ním úplně nesžila, je opatrná a loudavá řidička, blinkry vyhazuje daleko před křižovatkou a složitější dopravní situace v ní probouzejí zmatek.

Domů dojede bez úhony. Pár minut sedí v garáži a poslouchá cvakání chladnoucího motoru. Pak odnáší nákup do sklepa. A k obědu si dá kuřecí řízek, hodí ho na pánev a zprudka opečé.